SCB Economic Intelligence Center

Note by EIC

7 มิถุนายน 2017

Robo advisor โอกาสที่มาพร้อมการเปลี่ยนแปลงของภาคสถาบันการเงิน

Highlight

- Robo advisor เป็น Fintech ด้านบริหารความมั่งคั่งออนไลน์ ที่รองรับความต้องการใช้บริการแนะนำการลงทุนแก่นักลงทุนทั่วไป มีจุดเด่นเรื่องต้นทุนการให้บริการที่ต่ำ และมีแนวโน้มพัฒนาไปสู่การให้บริการรอบด้านแบบสถาบันการเงินในอนาคต
- อีไอซีมองเทคโนโลยี Robo advisor เป็นโอกาสเสริมคุณภาพบริการด้านการจัดการความมั่งคั่งของสถาบันการเงิน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ รวมถึงรักษาและขยายส่วนแบ่งตลาดในธุรกิจดังกล่าว

Robo advisor คือเทคโนโลยีทางการเงิน (Fintech) ที่ให้บริการแนะนำการลงทุนแบบออนไลน์แก่นักลงทุนทั่วไป การแนะนำการลงทุนเป็นบริการในหมวดบริหารความมั่งคั่ง (wealth management) ซึ่งรวมการจัดการการลงทุน (investment management) ที่ปรึกษาทางการเงิน (financial advisor) และการวางแผนทางการเงิน (financial planning) เข้าไว้ด้วยกัน โดยที่ผ่านมาเน้นให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าที่มีความมั่งคั่งสูง (High Net Worth Individuals) ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงบริการเหล่านี้ไม่ง่ายนัก ผู้ประกอบการ startup จึงได้พัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินที่ให้คำแนะนำด้านการลงทุนส่วนบุคคลทั่วไปขึ้นมา ซึ่งเรียกว่า Robo advisor ซึ่งประกอบด้วยอัลกอริทึม (algorithm) การจัดการข้อมูลจำนวนมาก (Big Data management) และสมองกล (Artificial Intelligence) มาใช้ร่วมกับการให้คำปรึกษาด้านการเงิน (financial advisory) เพื่อวางแผนการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินประเภทต่างๆ

ด้วยบริการที่เข้าถึงคนส่วนใหญ่และมีความหลากหลาย ทำให้ Robo advisor กลายเป็น Fintech อันดับหนึ่งที่น่าจับตามองของภาคอุตสาหกรรมการเงินทั่วโลก Robo advisor ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อทดแทนการให้คำปรึกษาด้านการออมและการลงทุนแบบตัวต่อตัว (face to face advisory) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดต้นทุนในการให้บริการการแนะนำด้านการลงทุนและบริหารความมั่งคั่งแก่บุคคลทั่วไป โดยแผนการลงทุนที่ได้รับจากการใช้บริการนี้ขึ้นอยู่กับ 1) เป้าหมายการลงทุนของผู้ใช้งานแต่ละคน เช่น การวางแผนการลงทุนเพื่อเกษียณอายุ หรือ การลงทุนเพื่อสร้างความมั่งคั่ง และ 2) ระดับความเสี่ยงที่รับได้ของผู้ใช้งานแต่ละคน นอกจากนี้ ยังสามารถปรับสมดุลพอร์ตลงทุนอัตโนมัติเพื่อป้องกันความเสี่ยง และมีบริการเสริมอื่นๆ ที่เริ่มครบวงจรมากขึ้น อาทิ ผู้ให้บริการในสหรัฐฯ มีบริการลดหย่อนภาษีเงินได้จากการลงทุน (tax loss harvesting)[1] การซื้อ-ขายเศษหุ้น (fraction shares)[2] รวมถึงการให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์เพื่อนำไปลงทุนต่อ (margin loans) เป็นต้น (รูปที่ 1) นอกจากนี้ ผู้ให้บริการอย่าง Betterment และ Charles Schwab IP ยังมีบริการเสริมแบบพรีเมียม เช่น การเข้าถึงที่ปรึกษาทางการเงินส่วนตัว เพื่อตอบโจทย์ลูกค้ากลุ่ม High Net Worth Individuals ที่ต้องการใช้บริการด้วย Robo advisor

จุดเด่นที่ทำให้ Robo advisor เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ มี 3 ข้อหลัก ดังนี้ 1) ใช้เงินลงทุน

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.

แรกเริ่มน้อยกว่า ในอดีตสิ่งหนึ่งที่ทำให้บุคคลทั่วไปไม่สามารถใช้บริการแนะนำการลงทุนได้ คือ การกำหนดประเภทลูกค้าจากวงเงินขั้นต่ำ ที่พบว่าโดยเฉลี่ยคือตั้งแต่ 50,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ขึ้นไป ขณะที่ ผู้ให้บริการด้าน Robo advisor เช่น Betterment หรือ Acorn ไม่กำหนดวงเงินขั้นต่ำสำหรับการเริ่มใช้บริการ 2) ค่าธรรมเนียมการให้บริการรายปีถูกกว่า เฉลี่ยอยู่ที่ 0% - 0.5% ของมูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการ (Asset Under Management) ขณะที่บริการแนะนำการลงทุนปกติอยู่ที่ 1% - 3% ของมูลค่าสินทรัพย์ฯ และอาจมีค่าธรรมเนียมอื่นๆ เพิ่มเติม (รูปที่ 1) และ 3) สามารถแนะนำพอร์ตลงทุนที่เหมาะสมได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ทำผ่านทางออนไลน์ได้ทั้งหมดด้วยตนเอง (รูปที่ 2) นอกเหนือจากนี้ ผู้ให้บริการหลายราย เช่น Wealthfront และ Assetbuilder ยังระบุสัดส่วนหน่วยลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินประเภทต่างๆ ได้อย่างละเอียดอีกด้วย (รูปที่ 3) ทำให้การลงทุนผ่าน Robo advisor เป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมจากนักลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น

ทว่าสถาบันการเงินรายใหญ่ของโลกยังคงเป็นเจ้าตลาดในธุรกิจแนะนำการลงทุนและบริหารความมั่งคั่ง แม้ผู้ประกอบการ startup ด้าน Robo advisor มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง Business Insider Intelligence หน่วยงานวิจัยด้านธุรกิจ คาดการณ์ว่ามูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการของธุรกิจ Robo advisor ทั่วโลก จะอยู่ที่ราว 8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2020 หรือกว่า 8% ของมูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการของสถาบันการเงินทั่วโลก (รูปที่ 4) สะท้อนถึงแนวโน้มของเทคโนโลยี Robo advisor ที่เข้ามามีบทบาทกับภาคสถาบันการเงินในอนาคต อนึ่ง ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ ปี 2017 พบว่าผู้นำธุรกิจด้าน Robo advisor 2 อันดับแรกจาก 10 อันดับ เป็นของสถาบันการเงินด้านธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) อย่าง Vanguard PA และ Charles Schwab IP ซึ่งมีมูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการรวมกันกว่า 74% ของทั้งหมด (รูปที่ 5) แสดงถึงข้อได้เปรียบเรื่องเงินทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยี ฐานลูกค้าเดิม ความน่าเชื่อถือของบริษัท ตลอดจนความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสถาบันการเงินขนาดใหญ่

ปัจจุบัน Robo advisor อยู่ในขั้นการพัฒนา แต่สามารถเพิ่มคุณภาพบริการหากนำมาใช้ร่วมกับผู้ที่ทำงานในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง Robo advisor สามารถช่วยจัดการข้อมูลจำนวนมาก ตลอดจนประมวลผลข้อมูลจากหลายแหล่งพร้อมกันเพื่อเฟ้นหาสินทรัพย์ทางการเงินที่เหมาะสมและให้ผลตอบแทนดี ทว่าระดับการพัฒนาของเทคโนโลยีด้าน Robo advisor ในปัจจุบันยังไม่สามารถทำงานอย่างเป็นอิสระจากมนุษย์ได้ เช่น การซื้อ-ขายสินทรัพย์ทางการเงินที่ยังต้องทำผ่านนายหน้าซื้อ-ขาย หรือ การประเมินผลการดำเนินงานของระบบโดยผู้จัดการกองทุน (รูปที่ 7) รวมไปถึงการวิเคราะห์และให้คำแนะนำการลงทุนภายใต้เงื่อนไขของผู้ใช้งานที่มีความซับซ้อน เช่น สถานภาพ ความมั่นคงในหน้าที่การงาน หรือ ความมั่นคงทางการเงิน อีกทั้งข้อจำกัดด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าที่ต้องใช้จิตวิทยาและความละเอียดอ่อนด้านการสื่อสาร ดังนั้น การนำ Robo advisor มาใช้ร่วมกับที่ปรึกษาการลงทุน ผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจบริหารความมั่งคั่ง และธุรกิจแนะนำการลงทุนจึงสามารถเสริมศักยภาพการให้บริการได้ดียิ่งขึ้น

นักลงทุนทั่วไปในไทยมีความสนใจที่จะลงทุนด้วย Robo advisor นักลงทุนทั่วไปมีแนวโน้มใช้ช่องทางออนไลน์เพื่อลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะการซื้อ-ขายหลักทรัพย์ออนไลน์ที่มีการขยายตัวต่อเนื่องราว 30% จากในอดีต (รูปที่ 6) ทั้งนี้ ผลสำรวจจาก Accenture บริษัทให้คำปรึกษาด้านการจัดการ พบว่ากว่า 94% ของผู้ตอบแบบสอบถามชาวไทยที่ใช้บริการธนาคารดิจิทัลมีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี Robo advisor เพื่อจัดการการลงทุนส่วนบุคคล แต่เทคโนโลยีดังกล่าวยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายนัก อีกทั้งบริการที่มีในประเทศยังคงจำกัดเพียงเฉพาะกลุ่มลูกค้า High Net Worth Individuals เท่านั้น

ผู้ที่จะให้บริการด้าน Robo advisor ในไทยต้องผ่านการทดสอบ Regulatory Sandbox ก่อนเริ่มใช้จริง ผู้ประกอบการทั้งสถาบันการเงินและ startup ด้าน Fintech ที่จดทะเบียนในไทยต้องเข้าร่วมการทดสอบความปลอดภัยด้านนวัตกรรมสนับสนุนบริการทางการเงิน (Regulatory Sandbox) ของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่เริ่มขึ้นในไตรมาส 1 ปี 2017 ระยะเวลา 1 ปี ซึ่งไม่เพียงเป็นการส่งเสริมนวัตกรรมทางการเงิน และศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ภาคสถาบันการเงินในประเทศ แต่ยังคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้ใช้งาน ซึ่งเป็นโอกาสให้นักลงทุนทั่วไปได้ทำความเข้าใจในบริการด้านเทคโนโลยีทางการเงินต่างๆ รวมถึง Robo advisor ก่อนเริ่มใช้งานจริง

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.

Implication

- **อีไอซีมอง Robo advisor เป็นโอกาสเสริมคุณภาพบริการแนะนำการลงทุนของสถาบันการเงิน** โดยมองการสร้างความร่วมมือกับผู้ให้บริการด้านเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นทางเลือกหนึ่งของสถาบันการเงินในการรักษา หรือขยายส่วนแบ่งตลาดในธุรกิจแนะนำการลงทุน เนื่องจากสถาบันการเงินมีความพร้อมด้านเงินลงทุนแต่มีแนวโน้มขาดความคล่องตัว และความชำนาญในการพัฒนาเทคโนโลยีดังกล่าวขึ้นมาใช้เอง ทั้งนี้ ในปัจจุบัน แม้ Robo advisor จะมีศักยภาพด้านการวิเคราะห์ด้วยตรรกะที่ดี แต่ยังต้องพัฒนาเรื่องความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลที่ซับซ้อนเกี่ยวกับตัวผู้ใช้งาน รวมถึงความยืดหยุ่นในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ ดังนั้น การนำมาใช้ร่วมกับผู้ให้คำแนะนำด้านการลงทุน และบริการที่เกี่ยวข้องจึงเป็นโอกาสต่อยอดคุณภาพการให้บริการดังกล่าว

[1] Tax loss harvesting คือ การขายสินทรัพย์ที่ขาดทุนแล้วเข้าซื้อใหม่ในราคาเดิมเพื่อนำส่วนที่ขาดทุนมาลดหย่อนภาษีเงินได้จากการลงทุนตอนสิ้นปี

[2] Fractional shares คือ การเข้าซื้อหุ้นไม่เต็มจำนวนขั้นต่ำที่เปิดขาย

รูปที่ 1: ความครอบคลุมด้านบริการและค่าใช้จ่ายของบริการแนะนำการลงทุนปกติ และ Robo advisor

ความครอบคลุมด้านบริการ

	บริการแนะนำการลงทุนปกติ	Robo advisor
บริการที่ครอบคลุม		
การบริหารจัดการการลงทุน	✓	✓
การปรับสมดุลพอร์ตลงทุน	✓	✓
ลดหย่อนภาษีเงินได้จากการลงทุน (tax loss harvesting)	✓	✓
ซื้อ-ขายเศษหุ้น (fractional shares)	✓	✓
ออมและวางแผนเกษียณอายุ	✓	✓
จัดการด้านภาษี	✓	✓
ลงทุนเพื่อการศึกษา	✓	✓
ให้คำแนะนำด้านการลงทุนแบบซับซ้อน	✓	-
ธุรกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง		
ให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ (margin loan)	✓	✓

หมายเหตุ: ✓ มีการให้บริการ

เงินลงทุนขั้นต่ำและค่าใช้จ่าย

	บริการแนะนำการลงทุนปกติ	Robo advisor
เงินลงทุนขั้นต่ำ		
	$50,000	**$0 - $500**
ค่าธรรมเนียม		
ค่าธรรมเนียมจัดการรายปี[1]	1% - 3%	0% - 0.5%
ค่าธรรมเนียมซื้อ-ขายสินทรัพย์ (ต่อครั้ง)	$4.95 - $19.95	$7.49 - $70
ค่าธรรมเนียมการให้คำปรึกษา (ต่อครั้ง)	✓	-
ค่าธรรมเนียมดูแลรักษาบัญชี (ต่อปี)	✓	-
ค่าธรรมเนียมการโอน (ต่อครั้ง)	✓	-

[1] คิดเป็น % ของมูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการ

หมายเหตุ: ✓ คิดค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม, - ไม่คิดค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Investment Zen, Advisory HQ, Investopedia, Value Penguin, Money Smart และ Business Insider

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.

รูปที่ 2: ขั้นตอนการให้บริการด้วยบริการแนะนำการลงทุนปกติ และ Robo advisor

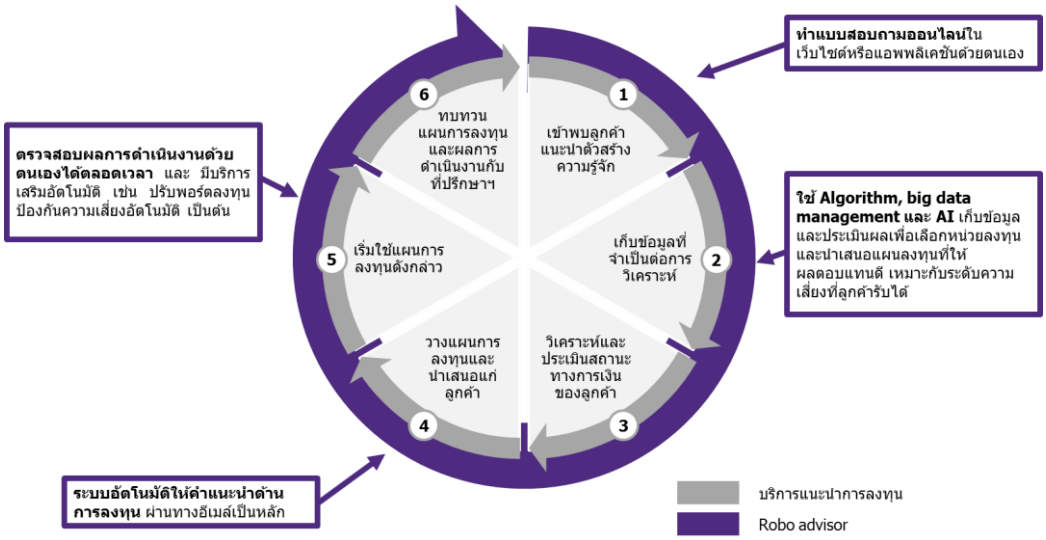

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ FSB, Investment Zen และ Investor Junkie

รูปที่ 3: ตัวอย่างแผนการลงทุนด้วย Robo advisor

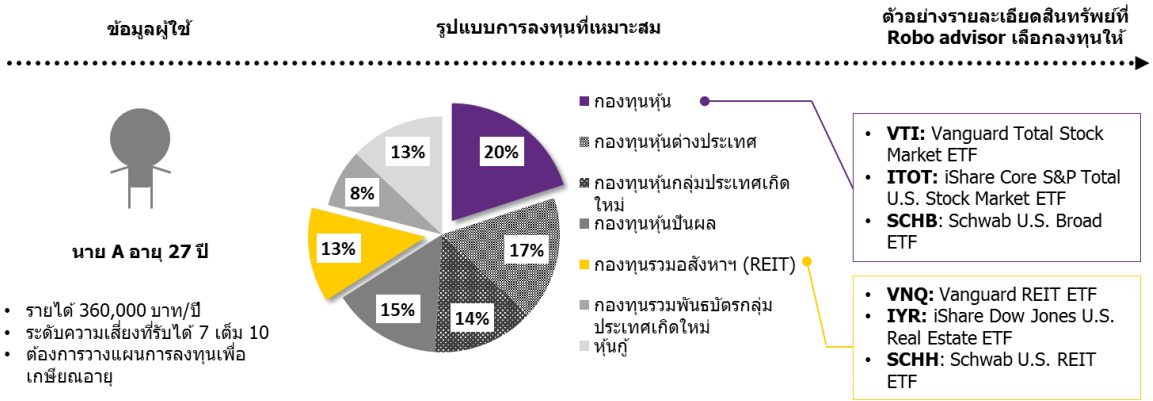

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Wealthfront

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.

รูปที่ 4: คาดการณ์สัดส่วนมูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการของผู้ประกอบการด้าน Robo advisor และสถาบันการเงินทั่วโลก

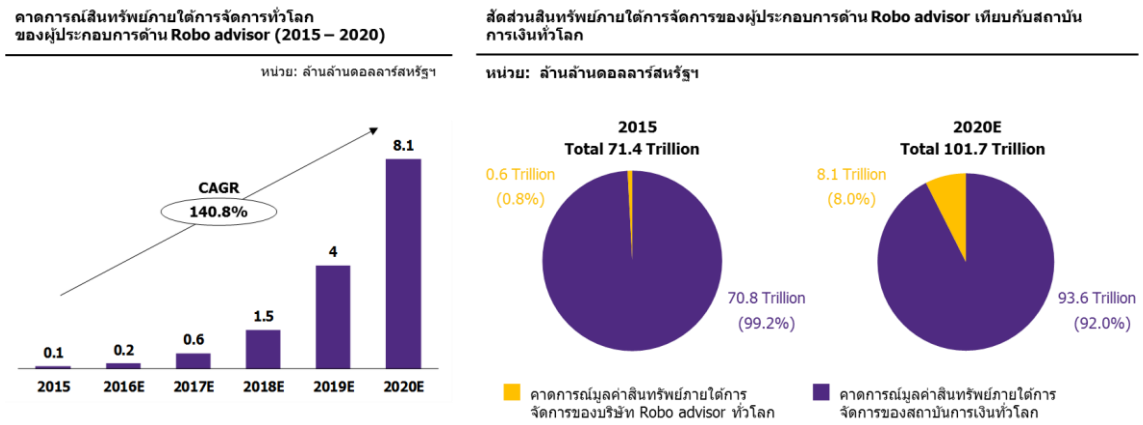

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Business Intelligence และ PWC asset management 2020

รูปที่ 5: ผู้ประกอบการด้าน Robo advisor 10 อันดับแรกของโลก (ข้อมูล ณ กุมภาพันธ์ 2017)

หน่วย % ของมูลค่าสินทรัพย์ภายใต้การจัดการ

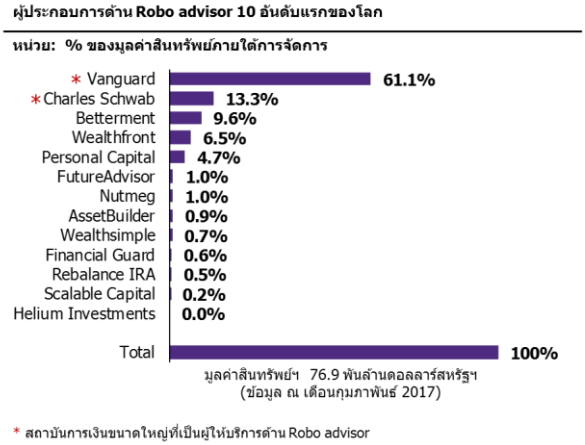

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Statista

รูปที่ 6: จำนวนบัญชีที่มีการซื้อ-ขายหลักทรัพย์ผ่านช่องทางออนไลน์ในไทย

หน่วย: บัญชี

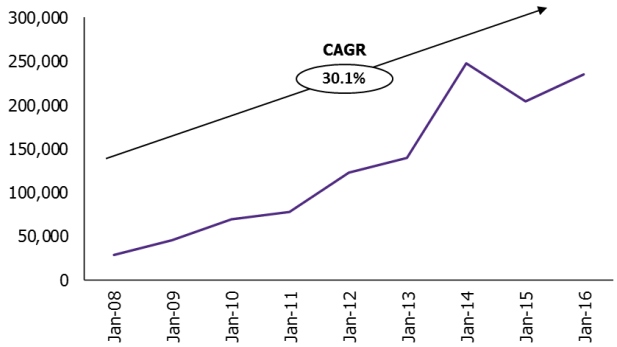

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.

รูปที่ 7: การพัฒนาของเทคโนโลยี Robo advisor

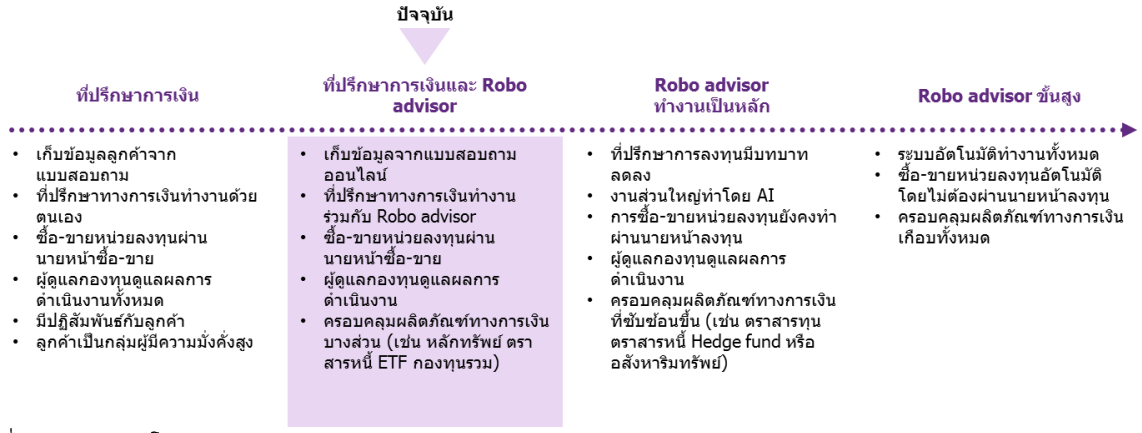

ที่มา: การวิเคราะห์โดย EIC จากข้อมูลของ Accenture และ Deloitte

โดย : ศิรดา ศิริเบญจพฤกษ์ (sirada.siribemchapruek@scb.co.th)
Economic Intelligence Center (EIC)
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
EIC Online: www.scbeic.com

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.